

місцевого самоврядування одержали у спадщину дуже зношену інфраструктуру і не отримали фінансових можливостей для її реконструкції та модернізації; стратегічні прорахунки в проведенні приватизації житла (приватизація тільки площі квартир без місць загального користування), відсутність комплексного підходу до впровадження ринкових відносин у ЖКГ; недосконалість законодавства та нормативної бази, недостатність висококваліфікованих фахівців-менеджерів, здатних приймати правильні рішення в умовах ринку; фінансова нестабільність, відсутність власних коштів і непривабливість галузі для зовнішніх інвесторів та ін. призвели до кризового стану цю життєзабезпечуючу сферу.

Реструктуризація житлових організацій повинна виступати складовою реформи житлово-комунального господарства. Проблеми ЖКГ на сучасному етапі не можуть бути розв'язані тільки органами місцевого самоврядування, а набули загальнодержавного значення. Житлове господарство потребує кардинальних технічних та економічних змін.

Література

1. Реструктуризація підприємств житлово-комунального господарства : дис... канд. екон. наук : 08.06.01 / Європейський ун-т. / Гавриленко В.О. – К., 2005. – 24 с.
- 2.. Організаційно-економічний механізм підвищення ефективності підприємств житлово-комунального господарства : дис... д-ра екон. наук : 08.06.01 / НАН України; Інститут економіки промисловості. / Полуянов В.П. – Донецьк, 2005. – 29 с.
3. Організаційно-економічний механізм реформування житлового господарства (на прикладі Харківського регіону) : дис... канд. наук : 08.10.01 / Юр'єва С. Ю. – 2007.
- 4 Удосконалення організаційно-економічного механізму утримання житлового фонду регіону : дис... канд. екон. наук : 08.10.01 / Харківська національна академія міського господарства. / Гелеверя С. М. – Х., 2005. – 20 с.
5. <http://www.minjkg.gov.ua/>
6. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2004-2010 роки» від 11.06.09 №1511 – VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.lizakon.gov.ua

Надійшла 24.03.2010

УДК 339.564(477.46)

Н. Я. ПТЕЛЬ

Уманський національний університет садівництва

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Проаналізовано динаміку і географію зовнішньої торгівлі підприємств Черкаської області, узагальнено основні проблеми та окреслено напрями підвищення ефективності використання експортного потенціалу як на регіональному, так і на державному рівнях.

In the article are analysed the dynamics and geography of foreign trade of enterprises of the Cherkasy area, general basic problems and outlined directions of increase of efficiency of the export potential of regional and state levels.

Ключові слова: експорт, імпорт, експортний потенціал, зовнішньоторговельна діяльність.

Вступ. Сучасні тенденції у зовнішній торгівлі України не залишають сумніву у тому, що необхідна умова інтенсифікації зовнішньоекономічної діяльності на сучасному етапі — потреба підвищити ефективність використання вітчизняного експортного потенціалу. В умовах глобалізації місце країни у міжнародних відносинах, в системі світового господарства, її вплив на загальносвітові процеси, які формують не лише економічний, а й політичний авторитет країни та її значимість значною мірою залежать від рівня розвитку експортного потенціалу. Тому якщо Україна хоче зайняти гідне місце в сучасному світі, її зовнішньоекономічна стратегія повинна бути зорієнтованою на максимально ефективне використання і розвиток експортного потенціалу як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях.

Реалізація експортного потенціалу країни та використання переваг від світової торгівлі потребують формування ефективного механізму розвитку зовнішньоекономічної діяльності, аналізу експортних можливостей регіонів та проблем їх реалізації, насамперед, з точки зору оцінки потенціалу, стану зовнішньоекономічних зв'язків, аграрної та торговельної політики.

Теоретико-методичні засади формування й активізації використання експортного потенціалу знайшли своє відображення в роботах О.М. Кириченко, В.І. Губенко, Т. Марченко, В. Сіденко, М.Т. Шафікова, А.Я. Степанова, Н.В. Іванової, О.М. Сальник, І. Скорнякової, В.В. Юхименко та ін. вчених. Водночас деякі аспекти потребують уточнення, а проблеми оцінки експортного потенціалу – перегляду через зміни, що відбуваються у світовій та національній економіці. Це визначило актуальність дослідження,

спрямованого на аналіз динаміки зовнішньоекономічної діяльності Черкаської області та пошук напрямів вирішення зазначених проблем.

Мета статті полягає в дослідженні динаміки та особливостей здійснення експортно-імпорتنих операцій підприємств регіону для окреслення напрямів підвищення ефективності використання експортного потенціалу.

Результати досліджень. Становлення ринкових відносин у Черкаській області активізує розвиток зовнішньоекономічної діяльності, оскільки зовнішньоекономічні зв'язки є важливим стимулом прискорення росту і підвищення ефективності сільського господарства, харчової промисловості та переробки аграрної продукції. Зміцнення експортно-імпортного потенціалу на регіональному рівні сприяє можливостям придбання сучасних видів машин, устаткування, сировини та продовольства, добрив, засобів захисту рослин, паливно-мастильних матеріалів. Зовнішньоекономічна діяльність сприяє повнішому задоволенню потреб населення у продуктах харчування, товарах народного споживання, послугах.

За інформацією Головного управління статистики у Черкаській області Державного комітету статистики України за період із 2004 по 2008 рр. обсяги зовнішньої торгівлі в регіоні суттєво зросли. Зокрема, у 2008 р. зовнішньоторговельний обіг склав 1890 млн. дол. США – це у 3 рази, або на 1261 млн. більше показника 2004 р. (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка зовнішньої торгівлі підприємств Черкаської області, млн. дол. США*

Показник	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2008 р. +,- до 2004 р.
Зовнішньоторговельний обіг	628,5	649,7	877,2	1 185,5	1 889,9	1 261,4
Зовнішньоторговельне сальдо	180,1	29,3	88,2	195,7	-155,9	-336,0
Експорт	404,3	339,5	482,7	690,6	867	462,7
Імпорт	224,2	310,2	394,5	494,9	1022,9	798,7

* За матеріалами Головного управління статистики у Черкаській області Державного комітету статистики України [1].

При цьому обсяг експорту зріс на 463 млн., або у 2,1 рази, а імпорту – на 799 млн. грн., або у 4,6 рази. В результаті вищих темпів приросту імпорту у 2008 р. сальдо зовнішньої торгівлі регіону вперше за останні п'ять років було від'ємним і склало 336 млн. дол.

У 2008 р. підприємства Черкащини здійснювали зовнішню торгівлю товарами з 104 країнами світу. З 81 країни світу, до яких експортувалися товари, найбільшу питому вагу мали Російська Федерація – 20,6%, Індія – 8,6%, Туреччина – 8,1%, Китай – 6,1%, Бразилія – 4,9%, США – 4,5%. Серед регіонів світу найбільші обсяги експорту в 2008 р. надходили до країн СНД (287 млн. дол.), Азії (226 млн.), Європи (150 млн. дол.), тоді як у 2004 р. за експортом лідирували країни Азії (116 млн.) та Європи (106 млн.).

Протягом 2004-2008 рр. обсяги експорту найвідчутніше зросли до Австралії та Океанії (в 11 разів), проте за обсягами цей регіон не відіграє суттєвої ролі в обсягах експорту, країн СНД – у 3,6 рази, країн Африки – у 3 рази (табл. 2). Що стосується імпорту, то у 2008 р. найбільші обсяги поставок надходили із країн Азії (464 млн. дол.) та Європи (325 млн. дол.), а країни СНД перебували лише на третій позиції, тоді як у 2004 р. із Європи було імпортовано товарів на 160 млн. дол., країн СНД – 26 млн., Америки – 20 млн., а країн Азії – лише 16 млн. дол. Протягом останніх п'яти років обсяги імпорту зросли із країн Азії у 29 разів, країн СНД – у 8 разів, Європи – у 2 рази.

Незважаючи на позитивну динаміку нарощування обсягів зовнішньої торгівлі протягом досліджуваного періоду, негативне сальдо зовнішньої торгівлі у 2008 р. свідчить про наявність комплексу проблем, пов'язаних із неефективним використанням експортного потенціалу підприємствами регіону. Разом з тим, пошук шляхів розвитку експортного потенціалу України загалом та окремих її регіонів має не тільки суто економічне, а й політичне значення. Зважаючи на це, необхідно прийняти комплекс дієвих заходів економічного характеру щодо державної підтримки експорту. Найбільш ефективними з них є [2] фінансове сприяння держави вітчизняним експортерам; удосконалення механізму фінансової підтримки українського експорту; посилення стимулюючого впливу податкової системи України; зниження розмірів державного мита; удосконалення нормативної бази, організаційного та іншого забезпечення експортної діяльності українських виробників; послаблення втручання держави у зовнішньоекономічні підприємства; створення бази комерційних заявок і пропозицій вітчизняних підприємств; формування Українського центру зі стандартизації, сертифікації та усунення митних, валютних бар'єрів в експорті; використання можливостей науково-дослідних центрів та українських закордонних установ системи інформації щодо сучасних досягнень вітчизняної та закордонної науки і техніки, а також передового підприємницького досвіду; створення автоматизованої системи інформаційно-аналітичного забезпечення зовнішньоекономічних зв'язків України на основі запровадження аналітичної програмної системи нової

генерації, яку можна охарактеризувати як систему інтелектуального аналізу даних зовнішньоекономічної діяльності; організація Центру сприяння доступу українських експортерів на зовнішні ринки (антидемпінгові процедури, юридично-консультативні функції, кредитування і страхування експорту).

Таблиця 2

Динаміка та географія зовнішньої торгівлі товарами Черкаської області, млн. дол. США*

Регіони, країни світу	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2008 р. у % до 2004 р.
Експорт						
Всього	404,3	339,5	482,7	690,6	867,0	214,44
Країни СНД	78,9	88,2	109,8	201,0	286,8	363,50
Інші країни світу	325,4	251,3	372,9	489,6	580,1	178,27
Європа	106,0	84,2	91,9	89,5	150,0	141,51
Азія	116,4	117,5	180,4	199,7	226,1	194,24
Африка	18,8	12,8	29,3	17,2	55,7	296,28
Америка	83,5	35,9	71,1	182,9	141,4	169,34
Австралія і Океанія	0,6	0,9	0,2	0,3	6,9	1150,00
Імпорт						
Всього	224,2	310,2	394,5	494,9	1022,9	456,24
Країни СНД	25,9	49,3	62,3	69,6	207,1	799,61
Інші країни світу	198,4	260,9	332,1	425,2	815,8	411,19
Європа	159,7	192,6	196,0	276,5	324,7	203,32
Азія	15,9	41,3	68,1	67,4	461,3	2901,26
Африка	2,3	2,6	1,6	3,5	1,4	60,87
Америка	20,4	24,2	66,4	77,8	28,4	139,22
Австралія і Океанія		0,2	0,0	0,0	0,0	0

* За матеріалами Головного управління статистики у Черкаській області Державного комітету статистики України [1].

У державах із розвинутою ринковою економікою, які мають значний експортний потенціал і посідають провідне місце у світовому експорті, застосовуються різноманітні механізми стимулювання вітчизняних експортерів, які досить гнучко змінюються залежно від економічного стану країни, її ролі на зовнішніх ринках і стану світових ринків. Відповідна підтримка забезпечується шляхом надання підприємствам-експортерам різних фінансових послуг, а також коштів із державного бюджету у вигляді субсидій з урахуванням міжнародних правил [3, с. 38].

Вирішення проблеми розвитку вітчизняного експортного потенціалу значною мірою залежить від міжнародних правових норм, окремих країн-партнерів із зовнішньоекономічних зв'язків, а також від конкретних підприємств, здатних брати активну участь у світовому економічному співробітництві.

Успіху в реалізації експортного потенціалу можна досягти лише за умови орієнтації конкурентоздатних вітчизняних підприємств на зовнішніх ринках на ефективне тісне міждержавне економічне співробітництво.

Для того, щоб підняти рейтинг підприємств, які ведуть зовнішньоекономічну діяльність, необхідно вирішити проблему ціноутворення експортних послуг через запровадження коефіцієнтів на окремі групи вантажів, а також гнучких знижок на експортні послуги, які були б взаємовигідними для підприємств різних галузей. Такі регулятивні функції можна закріпити за Кабінетом Міністрів України за ініціативою Мінтрансу, що дадуть можливість утримувати достатній рівень рентабельності транспортної системи.

Істотним важелем регулювання експорту є комплекс дій держави щодо запобігання порушенню антидемпінгових розслідувань проти України. Основними напрямками зазначених дій є: надання державою активнішої допомоги вітчизняним виробникам в організації належного захисту в антидемпінгових розслідуваннях; контроль при реєстрації експортних контрактів за додержанням вітчизняними підприємствами індикативних цін на товари, щодо експорту яких застосовано антидемпінгові заходи або розпочато антидемпінгові процедури; проведення переговорів стосовно входження українських підприємств до міжнародних об'єднань виробників для забезпечення регулювання цін і напрямів руху вітчизняних товарів на світовому ринку; уникнення експортних поставок, які здійснюються за допомогою трейдерів та орієнтація на торгівлю з конкретним кінцевим споживачем з пристосуванням до його вимог.

Нині антидемпінгові розслідування щодо імпорту товарів походженням з України порушуються в багатьох країнах (у США, Чилі, ЄС, Індії, Таїланді, Індонезії та ін.). Результатом більшості з них є впровадження великих ставок антидемпінгового мита або примусення України до укладання угод про призупинення антидемпінгових розслідувань на базі введення обмежень експорту. Така ситуація чинить негативний вплив на український експорт, стримуючи його зростання. Отже, інтенсифікація роботи державних органів у сфері захисту інтересів України в цілому та конкретних національних

товаровиробників в антидемпінгових розслідуваннях є одним з найпріоритетніших напрямів національної торговельної політики.

До нетарифних інструментів державного регулювання експорту належать квотування та ліцензування експорту. Режим експортного квотування слід застосовувати лише для експорту гостродефіцитної та стратегічно важливої продукції.

Основною метою використання технічних бар'єрів, як інструменту нетарифного регулювання експорту, є контроль за якістю продукції, яка виробляється на експорт. Це дозволить істотно підвищити якісні показники конкурентоспроможності української продукції, досягти її відповідності світовим вимогам якості, освоїти нові ринки та розширити експортні поставки. При цьому слід враховувати такі моменти: державний контроль якості повинен розповсюджуватись на переважну більшість експортоорієнтованих товарів; процедури державного контролю мають передувати митним процедурам; інспекція якості має застосовуватись до упаковки, матеріалів та сировини, з яких їх виготовлено, до дизайну, технологічних норм виробництва продукції.

Для забезпечення державного контролю за додержанням якісних параметрів експортоорієнтованих товарів необхідним є розвиток національної системи стандартизації та сертифікації, розширення кількості стандартів та запровадження жорсткіших вимог сертифікації щодо експортноорієнтованих товарів, що випускаються для внутрішнього споживання. Це збільшить конкурентні переваги вітчизняних товарів на внутрішньому ринку, створюючи основи їх подальшого розвитку на ринках інших країн світу.

Посилення ролі України на світових ринках сільськогосподарської продукції та продовольства має виходити з її переваг у територіальному поділі праці в сфері АПК. Реалізація експортних можливостей як України, так і Черкаської області, забезпечення максимального ефекту від міжнародного співробітництва повинні спиратися на ті порівняльні переваги, якими реально володіє даний комплекс. Головні напрями активізації зовнішньоекономічної діяльності та реалізації експортного потенціалу України і Черкаської області такі [4, с. 126]: формування ефективного власника; утвердження сучасних економічних механізмів в усіх його підрозділах; налагодження політичних взаємовідносин як важливої умови розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, активізація інвестиційної діяльності; розширення експортноорієнтованих виробництв і зменшення імпортозалежності України; запровадження сучасної системи стандартизації і сертифікації у відповідності з міжнародними вимогами.

Наявність родючих земель і сприятливих кліматичних умов у Черкаській області в поєднанні з реформуванням відносин власності у сільському господарстві створює передумови відродження аграрних підприємств регіону як постачальників на світові ринки зерна та виробів з нього, олії й насіння соняшнику, фруктів і овочів. Відповідно можна очікувати нарощування обсягів виробництва харчосмакової продукції, зокрема плодово-ягідних та овочевих консервів, натуральних соків, продукції переробки м'яса і молока. При оснащенні сучасними технологіями можливе досягнення конкурентних переваг.

Оскільки за результатами аналізу географічної структури експорту Черкаської області основними ринками збуту продукції є країни СНД та ЄС, то зусилля підприємств області мають бути спрямовані, з одного боку, на збереження традиційних ринків збуту української продукції, з другого — на цілеспрямоване залучення нових перспективних ринків. Така позиція гарантує широкі можливості й варіанти доступу до різних регіональних ринків, забезпечує диверсифікацію торгівлі та капіталовкладень, зменшуючи тим самим залежність від головних торговельних партнерів.

Державне регулювання процесу інтеграції України до ЄС має виходити з повного врахування впливу факторів глобалізації світової економіки, органічно вписуватись у загальну стратегію перетворення української економіки — поєднання ринкових реформ з глибокою експортоорієнтованою структурною перебудовою та радикальною модернізацією виробництва.

Збільшення обсягів експорту та скорочення імпорту продукції неможливі без обов'язкового поєднання заходів щодо стимулювання експорту з відповідним регулюванням імпорту при одночасному поповненні внутрішнього ринку товарами, які виробляються в Україні, та нарощуванні обсягів національного виробництва. Без підвищення обсягів власного виробництва всі заходи, спрямовані на регулювання експортно-імпортних відносин, залишаються малоефективними.

З метою розширення експорту продукції необхідно розробити детальну схему руху продукції на експорт; визначити зарубіжні держави та встановити експортоорієнтовані товари; визначити групи культур, на які є попит за кордоном, розмістити їх виробництво у спеціалізованих господарствах; підвищити якість продукції, як один з вирішальних факторів успіху у зовнішньоторговому бізнесі; організувати дієву маркетингову службу в системі Міністерства аграрної політики України.

Для нарощування експортного потенціалу в Україні розроблена програма стимулювання експорту, якою передбачається [5, с. 10] створення системи страхових компаній для страхування ризиків при здійсненні експорту та зовнішньоекономічних операцій (лізингу, консигнації); спрощення процедури продовження термінів проведення розрахунків під час експорту високотехнологічної та наукоємної продукції; поетапне приведення державних стандартів України у відповідність з вимогами міжнародних і європейських стандартів; стимулювання участі підприємств у виставках-ярмарках за кордоном тощо. Для участі у програмі підприємства мають звертатися до місцевих державних адміністрацій, міністерств, інших

центральної влади, які відбиратимуть кращі проекти виробництва та експорту продукції.

Для вдосконалення експортного потенціалу доцільно використати світовий досвід. У таких країнах, як США, Великобританія, Швейцарія, багато комерційних банків охоче кредитують зовнішньоторговельні операції на тривалі строки, якщо їх підтримує емісійний інститут через переоблік зобов'язань. В інших державах (Австрія, Франція, ФРН, Італія) є приватні структури, які надають середньо- і короткотермінові кредити.

Важливою особливістю стимулювання експорту є його страхування. Державне страхування експортних та кредитних ризиків передбачає зобов'язання уряду взяти на себе витрати з виконання контрактів, якщо покупець не може їх виконати. У багатьох країнах поширена система страхування фінансових ризиків, її здійснюють різні фінансові установи і насамперед банки. Це фінансові ф'ючерси, форвардні опціони та багато інших.

Значним напрямом стимулювання експорту є податкові пільги: звільнення постачальників експортних товарів на визначений період від сплати податків на частину поточної виручки від експортних операцій, надання пільгових умов за амортизаційними відрахуваннями; переведення коштів від експорту на спеціальні рахунки, які не оподатковуються; створення резерву для заохочення виробництва експортної продукції підприємствами малого та середнього бізнесу; заснування фонду для погашення втрат від інвестування за кордоном.

Світовий досвід податкового стимулювання експорту може бути досить корисним при вдосконаленні системи регулювання і фінансування експорту України в процесі подальших ринкових перетворень в економіці. Це може бути пільгове оподаткування прибутку; звільнення від податку на доход; знижки з цього відрахування з суми доходу, що підлягає оподаткуванню.

Важливе значення для підприємств може мати підтримка з боку держави у вивченні ринків, організації реклами, участі у виставках, ярмарках тощо. За рубежем з цією метою витрачаються значні державні кошти. Так, у Великобританії фірми мають право на покриття за рахунок держави до однієї третини своїх витрат на дослідження зовнішніх ринків, до половини витрат на заснування закордонних контор і товарних складів. Значні кошти виділяються на фінансування участі англійських фірм у ярмарках, створення постійних експортних центрів, проведення „британських тижнів" тощо.

На регіональному рівні доцільно створити державну систему зовнішньоекономічної інформації, якою користувалися б підприємства. Інформація державних зовнішньоторговельних відомств і торговельних представництв за кордоном повинна поширюватися безплатно, або за дуже низьку плату. Така практика існує в багатьох країнах. Докладає неабияких зусиль для поширення інформації Європейський Союз, який цілеспрямовано проводить політику підвищення конкурентоспроможності фірм, сприяючи різним формам міждержавного співробітництва. Одним з напрямів такої діяльності є створення комп'ютеризованої системи пошуку партнерів; її використовують країни Європейської асоціації вільної торгівлі [3, с. 40].

Зовнішньоекономічна стратегія України повинна бути спрямована на створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС і мати за мету забезпечення режиму вільного руху товарів, послуг, капіталу та людей через кордон з Євросоюзом. „Розширений" Євросоюз може стати значним ринком збуту українських товарів та джерелом українського імпорту і перетворитися на одного із головних економічних партнерів [6, с. 127].

З метою усунення головних перешкод, які стримують просування товарів українського виробництва на європейський ринок, було б доцільним: налагодити співробітництво з уповноваженими державними органами країн-членів ЄС з метою використання досвіду та коштів технічної допомоги для приведення національних стандартів у відповідність з європейським рівнем; виробити механізм страхового захисту експортних контрактів.

Ще однією умовою ефективного реалізації експортного потенціалу Черкаської області є впровадження інновацій. Необхідні капіталовкладення в сучасні технології, особливо в ресурсозберігаючі, наслідком чого повинно стати зниження витрат виробництва і собівартості продукції, а далі – й ціни, збільшення обсягів виробництва і, відповідно, нарощування експорту.

В умовах жорсткої конкуренції зайняти нові позиції на ринку, враховуючи його наповнення, можна лише за рахунок поліпшення маркетингової політики суб'єктів зовнішньоторговельної діяльності, чіткої організації роботи по забезпеченню експорту продукції, дотримання договірної та платіжної дисципліни, оптимізації цінових параметрів.

Великого значення при формуванні експортного потенціалу Черкаської області набуває робота керівників підприємств з питань оновлення асортименту продукції для максимального задоволення споживачів, оптимальне завантаження переробних потужностей сировиною.

Необхідним є повне розкриття експортного потенціалу області, що потребує надання місцевим експортерам безкоштовних консультаційних послуг; створення програм залучення іноземних капіталів; рекламно-інформаційне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності; проведення семінарів, конференцій з проблем регіонального експорту; здійснення програм цілеспрямованого сприяння розвитку тих галузей економіки регіону, що мають найбільший експортний потенціал; розробки зовнішньоторговельними установами програм з визначення найбільш перспективних ринків збуту місцевої продукції; сприяння

створенню закордонних представництв для організації зарубіжної торгівлі, що спрощує вихід на світовий ринок та зменшує витрати.

Висновки. З огляду на вище сказане, першочерговими завданнями по розвитку експорту регіону повинні бути: підвищення в експорті питомої ваги продукції АПК; використання ефективних ресурсозберігаючих технологій; відкриття торговельних представництв за кордоном; створення сучасного механізму інформаційного забезпечення експортерів щодо кон'юнктури зовнішніх ринків; розвиток рекламної та виставкової діяльності.

Реалізація цих шляхів сприятиме розвитку позитивного конкурентного середовища, призведе до підвищення якості продукції та наданих експортних послуг, створить умови для підвищення іміджу підприємств регіону на міжнародному ринку. Здійснення таких намірів призведе до тіснішої взаємодії суб'єктів бізнесу Черкаської області з країнами Європи, сприятиме співробітництву України з провідними європейськими банками й активнішій участі країни в міжнародних проектах.

Подальші дослідження в цій сфері варто спрямувати на розробку мотиваційного механізму сприяння активізації експортно-імпортних операцій на регіональному рівні з метою повнішої реалізації експортного потенціалу суб'єктів міжнародного бізнесу.

Література

1. Прес-служба Головного управління статистики у Черкаській області Державного комітету статистики України. Оперативна інформація про соціально-економічне становище Черкаської області у 2008 р. Зовнішньоекономічна діяльність Черкаської області у 2008 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.stat.cherkassy.ua/control/uk/operativ2009>.

2. Інвестиційна політика в Україні: досвід, проблеми, перспективи / [відп. ред. М.Г. Чумаченко]; Ін-т екон. пром-ті НАМ України. — Донецьк : Юго-Восток, 2003.

3. Юхименко В.В. Експортний потенціал України / В.В. Юхименко // Політика і час. — 2001. — № 12. — С. 35-41.

4. Губенко В.І. Реалізація експортного потенціалу АПК України в умовах глобалізації світової економіки / В.І. Губенко // Економіка АПК. — 2003. — № 10. — С. 124-129.

5. Програма стимулювання експорту // Діловий вісник — 2002. — №1 — С. 10.

6. Сальник О.М. Шляхи підвищення експортного потенціалу України / О.М. Сальник // Формування ринкових відносин в Україні. — 2004. — № 1. — С. 127-129.

Надійшла 24.03.2010

УДК 331.108

О. О. ТАРАНЕНКО

Полтавський університет споживчої кооперації України

ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ГОСПОДАРЮВАННЯ НА ЕКОНОМІЧНУ СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджено підходи до аналізу зовнішнього середовища господарювання в контексті забезпечення економічної стійкості підприємства.

The article has the information on research of ways of the analysis of an environment of activity in a context of maintenance of economic stability of the enterprise.

Ключові слова: економічна стійкість, зовнішнє середовище, чинник.

Постановка задачі

В умовах ринкової економіки відбувається поглиблення взаємозв'язків між всіма суб'єктами господарювання. Це ускладнює структуру зовнішнього середовища господарювання підприємства і посилює його вплив на функціонування і розвиток самого підприємства. В таких умовах ефективного господарювання підприємства можливе лише за умови забезпечення його економічної стійкості. Для цього в управлінні економічною стійкістю підприємства потрібно належним чином налагодити систему моніторингу за чинниками зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства. Врахування взаємодії цих чинників при прийнятті управлінських рішень забезпечить належний рівень економічної стійкості підприємства.

Аналіз досліджень та публікацій

Дослідженням різних аспектів економічної стійкості присвячені роботи О. Ареф'євої, В. Василенка, В. Геєця, Л. Лігоненко, С. Тхора та інші. Вченими досліджувалась економічна стійкість на макро- чи мікроекономічному рівнях, деякими з них вона розглядалась в контексті антикризового управління чи забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Формулювання цілей

Метою статті є дослідження сучасних наукових положень щодо сутності зовнішнього середовища,